

Produkcija dokumentarne reportaže na primjeru integracije i prilagodbe ukrajinskih učenika u hrvatski obrazovni sustav

---

Cvitkušić, Tamara

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:222065>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-08**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Preddiplomski studij novinarstva

Tamara Cvitkušić

**PRODUKCIJA DOKUMENTARNE REPORTAŽE NA PRIMJERU INTEGRACIJE I
PRILAGODBE UKRAJINSKIH UČENIKA U HRVATSKI OBRAZOVNI SUSTAV**

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2024.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Preddiplomski studij novinarstva

**PRODUKCIJA DOKUMENTARNE REPORTAŽE NA PRIMJERU INTEGRACIJE I
PRILAGODBE UKRAJINSKIH UČENIKA U HRVATSKI OBRAZOVNI SUSTAV**

Završni rad

Mentorica: doc. dr. sc. Petra Kovačević

Komentor: Kristian Došen, pred.

Studentica: Tamara Cvitkušić

Zagreb, rujan 2024.

Izjavljujem da sam završni rad „Produkcija dokumentarne reportaže na primjeru integracije i prilagodbe ukrajinskih učenika u hrvatski obrazovni sustav“, koji sam predala na ocjenu komentoru pred. Kristianu Došenu, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekla ECTS bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Tamara Cvitkušić

Sažetak

Rat između Rusije i Ukrajine započeo je u veljači 2022. godine, a brojni su Ukrajinci zbog toga bili prisiljeni pronaći novi dom i preseliti u potpuno novu sredinu, Hrvatsku. Raseljeni u sve dijelove Hrvatske svaki se od njih morao prilagoditi novoj okolini, kulturi i jeziku. Odabrana je forma praktičnog audiovizualnog rada koji prati obrazovnu prilagodbu troje ukrajinskih učenika – Oryne Svorine, Nine Karbanove i Ivana Popova, koji su zbog rata morali doseliti u Hrvatsku. Dokumentarna reportaža odabrana je kako bi se kroz sliku i zvuk prikazalo okruženje na koje su se ukrajinski učenici morali priviknuti. Istražili smo s kojim su se sve teškoćama susretali te na koji su se način integrirali u hrvatski obrazovni sustav. U dokumentarnoj smo reportaži kroz prizmu troje glavnih protagonista prikazali kako su se snašli u hrvatskim osnovnim školama, a u razgovoru s ostalim sugovornicima, poput roditelja i odgojno-obrazovnih djelatnika, saznali kako je proces prilagodbe tekao. Završni će se rad baviti produkcijskim aspektom dokumentarne reportaže. U radu će biti opisan proces stvaranja dokumentarne reportaže: od nastanka ideje, snimanja pa do montaže i finalnog proizvoda.

Ključne riječi: dokumentarna reportaža, ukrajinske izbjeglice, osnovnoškolci, hrvatski obrazovni sustav, produkcijski proces

Sadržaj

1	Uvod.....	1
2	Istraživanje teme.....	1
3	Istraživački fokus	3
4	Kreativni pristup.....	4
4.1	Sinopsis	4
4.2	Metode istraživanja u audiovizualnom radu.....	4
4.3	Pristup.....	5
5	Televizijski tekst.....	6
6	Rasprava i zaključak.....	9
7	Popis literature i izvori	10
8	Prilozi	11

1 Uvod

Zbog rata Rusije i Ukrajine tisuće je Ukrajinaca prije više od dvije godine bilo prisiljeno napustiti rodne gradove i pronaći smještaj u novim sredinama. Ukrajinske su se izbjeglice nakon dolaska u Hrvatsku morale prilagoditi novom načinu života. Kako bi se uklopili u nepoznatu okolinu trebali su naučiti drugo pismo, jezik i običaje. Isto je tako bilo i Yuliji Svorini, Oryjninoj majci koja je sa svojom kćeri i sinom napustila Herson početkom rata i doselila u Novi Marof, gradić blizu Varaždina. Oryna je djevojčica s posebnim potrebama koja uz pomoć asistentice pohađa sedmi razred Osnovne škole Novi Marof. Dolaskom u novu sredinu morala je razbiti jezičnu barijeru i prilagoditi se hrvatskom načinu života. S istim su se problemima suočili Nina Karbanova i Ivan Popov koji su iz Hersona, odnosno Melitopolja doselili u Zagreb. Njih troje glavni su protagonisti dokumentarne reportaže – Integracija i prilagodba ukrajinskih učenika u hrvatski obrazovni sustav. Cilj je bio prikazati na koji su se način uspjeli asimilirati u novu sredinu, ali i kako je nova sredina prihvatila njih. Fokus reportaže bio je spoznati kako su ukrajinski učenici komunicirali s ostalim učenicima i profesorima u hrvatskim školama te kako je tekla prilagodba na novi jezik i pismo. Međutim, naglasak nije bio samo na ukrajinskim osnovnoškolcima, već i na odgojno-obrazovnim djelatnicima kojima je zadatak bio pripomoći integrirati strane učenike u drugačiji obrazovni sustav. Pisan dio rada obuhvatit će produkcijski aspekt dokumentarne reportaže – Integracija i prilagodba ukrajinskih osnovnoškolaca u hrvatski obrazovni sustav. U radu će biti opisan sam proces nastanka dokumentarne reportaže, fokus i cilj istraživanja, te kreativni pristup iz produkcijske perspektive. Pisani dio sadržavat će istraživački proces iz kojeg je kasnije proizašla sama ideja o dokumentarnoj reportaži, te sam fokus istraživanja u kojem će detaljnije biti opisana razrada snimanja i odabir lokacija na kojima su se snimanja odvijala, ali i na koje smo sve probleme nailazili za vrijeme tog procesa. U istraživačkom će procesu biti navedena literatura koja je pripomogla u odabiru teme za dokumentarnu reportažu. U radu će biti priložen treatment, odnosno priprema za snimanje, shot lista s kadrovima i transkribiranim izjavama te televizijski tekst po kojem je nastao finalni proizvod.

2 Istraživanje teme

Tema dokumentarne reportaže je asimilacija ukrajinskih osnovnoškolaca u hrvatski obrazovni sustav, stoga je bilo potrebno istražiti jesu li ukrajinska djeca nastavila sa školovanjem nakon dolaska u Hrvatsku, na koji su način pratila nastavu s obzirom na razlike u jeziku i pismu, kako im je Hrvatska pomogla u integraciji te koliko se o ovoj temi već ranije izvještavalo u medijima.

Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova, Hrvatska je prihvatila više od 25 tisuća ukrajinskih izbjeglica od kojih su 50% bile žene, a 33% djeca. Hrvatska je Ukrajini osigurala slobodan ulazak u teritorij države te organizirala prihvatne centre diljem zemlje (UNHCR, 2023). Roditeljima je u interesu bilo da djeca, bez obzira na dolazak u drugu državu, nastave sa školovanjem. Agencija Ujedinjenih Naroda provela je istraživanje među ukrajinskim izbjeglicama. UN se u istraživanju dotaknuo i teme nastavka obrazovanja pa tako ističe da je 97% djece obavezne školske dobi (od 6 do 15 godina) pohađalo nastavu. Otprilike polovina ih je pohađala nastavu isključivo u školi u Hrvatskoj, točnije 49%, dok je njih 28% kombiniralo odlazak u hrvatsku školu i ukrajinski kurikulum na daljinu. Svega 23% odlučilo je nastaviti ukrajinsku online školu, dok 3% njih nije uopće pohađalo školu (UNHCR, 2023). Veliku ulogu u prilagodbi ukrajinske djece na hrvatski obrazovni sustav imaju i odgojno-obrazovni djelatnici, stručni suradnici i vršnjaci iz razrednog odjeljenja. Svatko od njih na neki je način doprinio bržem procesu prilagodbe na novi jezik i pismo. Međutim, u početku je postojala jezična barijera koja je otežavala komunikaciju između stranih učenika i nastavnika, pa su određene institucije odlučile napraviti smjernice koje će pripomoći nastavnom osoblju u lakšoj komunikaciji s ukrajinskim učenicima. Ministarstvo znanosti i obrazovanja u ožujku 2022. godine je izdalo „Smjernice, upute, preporuke i prijedlozi aktivnosti učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima u osnovnim i srednjim školama za inkluziju ranjive skupine učenika izbjeglica“. U smjernicama su napisani savjeti kako pristupiti raseljenim učenicima, ali i njihovim roditeljima; koje aktivnosti pripremiti, na koji način vršnjaci mogu doprinijeti asimilaciji te kako uspostaviti odnos i pokušati stvoriti osjećaj pripadnosti kod ukrajinskog učenika (moz.gov.hr, 2022). Nadalje, MZO je odlučio sufinancirati udžbenike za sve ukrajinske učenike osnovnih i srednjih škola, a u travnju 2022. godine donesena je odluka o uvođenju pripreme nastave hrvatskog jezika za sve učenike iz Ukrajine (moz.gov.hr, 2022). Osim odluka Ministarstva, UNICEF je u suradnji s Forumom za slobodu odgoja izradio priručnik pod nazivom „Škole zajedništva / Школи спільнот: integracija učenika i učenika iz Ukrajine“. U priručniku se nalaze upute za sporazumijevanje, socijalizaciju, vrednovanje učenika te brigu za njihovo mentalno zdravlje (Pejić i Kožić Komar, 2022). Osim toga cilj je bio istražiti i u kojoj je mjeri integracija učenika bila zastupljena u medijima, odnosno koliko su mediji izvještavali o prilagodbi ukrajinski učenika. Uglavnom se radilo o pisanim člancima na portalima koji su također kao najveći problem u prilagodbi učenika naveli jezičnu barijeru. „Tisuću ukrajinske djece u hrvatskim školama svladava i najveću zapreku – jezik“, „Gotovo 2.000 Ukrajinaca školuje se u RH, jezična barijera glavni je problem!“, Dvadesetak ukrajinskih školaraca sjelo u đurđevačke klupe, Domišljanović: Jezična barijera velik je problem, država mora naći rješenje,

ne možemo sami improvizirati“, samo su neki od naslova hrvatskih portala koji se dotakli teme ukrajinskih učenika. Međutim, osim reportaže Provjerenog: „Ukrajinske izbjeglice u Korenici su prihvatili objeručke: Provjereno doznaje kako žive godinu dana nakon dolaska“, drugih televizijskih reportaža nije bilo. Prikupljene informacije iz službenih izvora te primjera iz medija uvelike su pomogle pri usmjeravanju fokusa. Tijekom istraživanja smo došli do zaključka da se najviše radilo na svladavanju jezične barijere stoga smo odlučili kroz dokumentarnu reportažu prikazati jesu li donesene odluke Ministarstva i ostalih institucija doista pripomogle asimilaciji ukrajinskih učenika.

3 Istraživački fokus

Nakon temeljito odrađene pripreme i istraživanja teme određen je fokus dokumentarne reportaže. Iako zastupljenost izvještavanja o Ukrajincima u hrvatskim medijima nije bila mala, nedostajalo je dječje perspektive. Stoga je cilj bio staviti naglasak na njihovu prilagodbu na novo okruženje. Međutim, ranijim istraživanjem došli smo do zaključka kako je najteža prepreka bila jezična barijera i zato smo odlučili suziti fokus i više pažnje posvetiti njihovoj prilagodbi na hrvatski obrazovni sustav. S obzirom da je riječ o produkcijskom aspektu dokumentarne reportaže bilo je bitno osmisliti kako s kamerom pristupiti djeci prilikom snimanja, a da se pritom ne osjećaju nelagodno. Ključno je bilo odabrati lokacije na kojima će se snimanje odvijati. Kako bismo dodatno potvrdili teze o tome kako su se ukrajinski učenici integrirali u obrazovni sustav odlučili smo imati više sugovornika koji su se pronašli u sličnoj situaciji. Jedina razlika je bilo novo mjesto boravišta. Ukrajinsku učenicu Orynu snimali smo u Novom Marofu, dok smo Ninu i Ivana snimali u Zagrebu. Djeca se često ne osjećaju ugodno ispred kamere pa je prvi cilj bio opustiti ih. S obzirom na to da smo Orynu snimali u kulturnom centru uz nju je jedina osoba bila njena asistentica, stoga smo ih prvo odlučili snimiti zajedno. Kamera je 'neprimjetno' snimala dok su njih dvije rješavale domaću zadaću, a kako bismo Oryni dodatno olakšali pričanje pred kamerom, odlučili smo prvo snimiti intervju s asistenticom. Oryna se nakon toga više opustila te slobodnije odgovarala na pitanja. Nakon 'službenog' dijela intervjua novinarka je nastavila razgovarati s Orynom, a kameru nije niti primjećivala. Iako smo možda smatrali da će s Ninom i Ivanom biti lakše to se nije ostvarilo. Njih su dvoje, iako stariji i zajedno u razredu uz međusobnu podršku, bili znatno introvertiraniji ispred kamere. Ovdje je naglasak više bio snimiti njihovu interakciju s ostalim vršnjacima i izdaleka snimati njihovu mimiku lica te pokrete.

4 Kreativni pristup

Kako bismo što uvjerljivije prikazali prilagodbu i integraciju ukrajinskih učenika u hrvatski obrazovni sustav odlučili smo se za audiovizualni rad, odnosno dokumentarnu reportažu koja sadrži elemente izvještaja i dokumentarizma. Reportaža je novinarska vrsta koja obuhvaća čimbenike aktualnosti, vjerodostojnosti i važnosti, a ključan je autorov pristup i stil (Enciklopedija.hr, 2013.). Spomenuta je forma odabrana kako bi se jasnije prikazala njihova prilagodba na novi jezik, kulturu i samu okolinu. Takvu je temu teže predočiti putem pisane reportaže, budući da je riječ o svladavanju jezične barijere, a audiovizualnim smo radom, kroz sliku i zvuk, namjeravali prikazati kako ukrajinski učenici govore hrvatski jezik i kako se snalaze u pisanju hrvatskog pisma, latinice. Gledatelji se na taj način mogu poistovjetiti s glavnim sugovornicima. Sugovornici svojom verbalnom i neverbalnom komunikacijom mogu doprijeti do gledatelja i prenijeti emociju koju čitatelji možda ne bi osjetili čitajući članak o istoj temi. Naziv dokumentarne reportaže je Integracija i prilagodba ukrajinskih osnovnoškolaca u Hrvatskoj, a njeno planirano trajanje jest šest minuta.

4.1 Sinopsis

Dokumentarna reportaža kroz prizmu troje ukrajinskih učenika prikazuje njihov proces prilagodbe u hrvatske osnovne škole. Reportaža počinje u malom gradu blizu Varaždina, Novom Marofu gdje ukrajinska učenica Oryna Svorina ide u sedmi razred. Oryna je djevojčica s posebnim potrebama i jedina je ukrajinska učenica Osnovne škole Novi Marof, a u radu i učenju pomaže joj asistentica. Iskustvo bijega iz Ukrajine opisuje nam Orynina majka, a o prilagodbi na novi jezik i kulturu opsuje nam sama Oryna, ali i njena asistentica. Mjesto rada u drugom dijelu reportaže jest Zagreb, Osnovna škola Miroslava Krležu u kojoj upoznajemo Ninu Karbanovu i Ivana Popova koji pohađaju osmi razred. U tom je dijelu naglasak na interakciji s ostalim vršnjacima iz razrednog odjeljenja, a kako je tekao proces prilagodbe na novi jezik objasnila je školska knjižničarka i profesorica ruskog jezika Sanja Karol koja je, vodeći pripremnu nastavu hrvatskog jezika, uvelike pomogla ukrajinskim učenicima da brže svladaju hrvatski jezik.

4.2 Metode istraživanja u audiovizualnom radu

Glavne metode istraživanja u audiovizualnom radu kojima smo se koristili bile su novinarski intervju i snimanje, kao oblik etnografske metode promatranja. Prije samog odlaska na teren i obavljanja intervjua u pripremi su osmišljena pitanja za odabrane sugovornike. Svrha intervjua je dobiti informaciju izravno od glavnih sugovornika, u ovom slučaju ukrajinskih učenika. Informacije prikupljene intervjuima iznimno su bitne budući da zbog njih dokumentarna

reportaža dobiva elemente izvještaja te sadrži čimbenike aktualnosti, vjerodostojnosti i važnosti. U ovom slučaju bilježi se interakcija ukrajinske učenice i njene asistentice te ukrajinskih učenika s njihovim vršnjacima iz razrednog odjeljenja. Snimanjem se jasno mogu dočarati iskrene reakcije i emocije koje sugovornik u datom trenutku osjeća, čak i za vrijeme intervjua bitne su stanke koje sugovornik uzima kako bi razmislio o pitanju. Međutim, ponekad djeci nije ugodno biti pred kamerom, a pogotovo u ovom slučaju kada se radi o vrlo osjetljivoj temi u kojoj su ukrajinski učenici pričali o tome kako su se osjećali nakon što su napustili rodni kraj uslijed ratnih zbivanja. Snimanje se odvijalo na dvije lokacije, u kulturnom centru u Novom Marofu i zagrebačkoj osnovnoj školi. U kulturnom centru nedostajalo je vizualnih aspekata kako bi slika pratila ono o čemu autor govori. Snimanjem u centru nismo mogli prikazati realnu sliku Orynine prilagodbe niti njeno druženje s ostalim vršnjacima te škole. Nedostajalo je kadrova iz škole, ali i perspektiva drugih učenika o tome kako su oni prihvatili Orynin dolazak. Iako novinar, narator govori o tome kako je Oryna stekla nove prijatelje te se odlično uklopila, zbog snimanja u kulturnom centru, slikovno to nigdje ne vidimo. Ipak, Oryninu prilagodbu na novo okruženje, prikazali smo korištenjem osobnih fotografija i videa koje nam je prosljedila Orynina majka. S druge strane u zagrebačkoj je školi odlično bila prikazana interakcija ukrajinskih učenika s profesoricom i ostalim učenicima.

4.3 Pristup

S obzirom da se radi o produkcijskom aspektu dokumentarne reportaže bilo je bitno razumjeti kako i na koji način prikazati djecu, odnosno ukrajinske učenike u audiovizualnom radu. Radi se o posebno osjetljivoj skupini kada govorimo o izvještavanju u medijima, stoga je bilo važno razraditi kako pristupiti osnovnoškolcima te na kojim ih lokacijama snimiti, a da se pritom ne osjećaju nelagodno. Produkcijski dio dijeli se u pet faza. Nakon nastanka ideje koja je osmišljena poslije novinarsko-istraživačkog dijela slijedi pretprodukcija odnosno razrada plana produkcije iliti snimanja. U pretprodukciji se okvirno smišljaju sekvence koje će se snimati na terenu. Snimatelju je tako lakše znati kako se i na koji način pripremiti prije samog odlaska na teren. U ovom su slučaju bile poznate lokacije na kojima će se snimati, ali ne i njihova unutrašnjost. Prije samog snimanja nije bilo poznato kako kulturni centar u Novom Marofu izgleda, a dolaskom na teren utvrdilo se da nije vizualno atraktivan za snimanje. U tom je trenutku bilo potrebno osmisliti nove sekvence koje će na isti način objasniti temu. Prvo je snimljena majka ukrajinske učenice. Snimanje se odvijalo u kafiću kulturnog centra te ispred centra. U dogovoru s majkom odlučili smo snimiti fotografije koje je donijela. S obzirom da fokus nije bio na majci, nije bilo potrebno opsežno ju snimati. Ukrajinsku učenicu snimali smo

u jednoj od prostorija kulturnog centra. Ranije je bilo dogovoreno da će učenica biti snimana u interakciji s asistenticom. Snimali smo ih zajedno kako rješavaju domaću zadaću, a te su sekvence bile bitne kako bi se prikazala prilagodba ukrajinske učenice u hrvatski obrazovni sustavi, ali i tko joj u toj prilagodbi pomaže. S obzirom da nismo znali kako će izgledati unutrašnjost kulturnog centra neke smo sekvence morale osmisliti tijekom snimanja. S obzirom na to da je majka ukrajinske učenice rekla kako njena kći voli crtati odlučili smo snimiti sekvencu crtanja. U zagrebačkoj školi vizualni aspekt ipak je bio atraktivniji od kulturnog centra. Snimanje se odvijalo u razrednom odjeljenju, a jedini je problem bio što se veliki broj učenika nije htio snimati, stoga je bilo potrebno osmisliti na koji način odraditi snimanje, a da se pritom razred ne čini prazan. Ovdje je fokus bio na interakciji ukrajinskih učenika s njihovim vršnjacima te njihov rad na nastavi. Ukrajinski su učenici snimljeni kako odgovaraju na pitanja profesorice hrvatskog jezika i sudjeluju na nastavi. Jedan od glavnih fokusa dokumentarne reportaže bilo je saznati jesu li ukrajinski učenici uspjeli svladati jezičnu barijeru stoga su sekvence na nastavi hrvatskog jezika te praćenje rada ukrajinskih učenika na nastavi bile ključne za odabranu temu.

5 Televizijski tekst

<https://www.youtube.com/watch?v=MDFInWSZ-Bk>

VIDEO	AUDIO
Oryna pliva	IT TON gledatelji utrke navijaju
Fotografije Oryne s plivačkih natjecanja	IT TON Oryna priča o medaljama: "Ovo je moja nagrada iz Rijeke. Ovo je drugo mjesto za kraul, 50 metara. Prvo mjesto za leđno."
Karta puta od Hersona do Novog Marofa Kadar majke koja gleda obiteljske fotografije	OFF: Tisuću kilometara daleko od Ukrajine, Oryna Svorina zajedno s majkom i bratom otplivala je utrku života. Putujući iz rodnog Hersona, stigla je na sigurno - u Hrvatsku.
Fotografije uništenog stana u Hersonu	IT TON majka priča o njihovom apartmanu u Hersonu. "Ovo je moj muž sve izgradio svojim rukama."
POTPIS: Yulia Svorina, majka	TON: U početku je bilo vrlo teško, ali umirilo ih je to što su vidjeli tatu za četiri mjeseca. Sada smo svi zajedno daleko od rata, što ih smiruje. (na ukrajinskom)
Kadar osnovne škole Kadar Oryne koja priča s asistenticom	OFF: Oryna je učenica sedmog razreda i jedina Ukrajinka Osnovne škole Novi Marof. Hrvatska joj je prirasla srcu, kao i njezini novi sumještani.

POTPIS: Oryna Svorina, učenica	TON: Meni se sviđaju ljudi jako, jako dugo tu živim i našla sam sebi prijatelje. Ja sam se prilagodila, meni je već lakše jer sam naučila hrvatski jezik.
Kadar Oryne i asistentice	OFF: Jezičnu barijeru brzo je savladala, ali Oryna se kao dijete s posebnim potrebama svakodnevno suočava sa svojim fizičkim i intelektualnim teškoćama. U svladavanju gradiva pomaže joj asistentica Lucija koja je pružala podršku pri uključenju u novu okolinu.
POTPIS: Lucija Bešek, asistentica	TON: Bilo nam je na početku ja mislim dosta teško zato jer je ona ubačena ne znajući ne samo jezik, nego i pismo. Ali, sad je to već puno drugačije i puno lakše. Što se tiče jezika, razumije svaki predmet, može pratiti nastavu, pisati na satu, što je recimo prije bio veliki problem.
	OFF: Iako je pronašla novo društvo, Oryni nedostaje njezina najbolja prijateljica.
POTPIS: Oryna Svorina, učenica	TON: Ona još uvijek živi u Odessi. Želim ići k njoj, ali ne mogu zbog rata.
Kadar Oryne koja crta srce	
Ispred osnovne škole	STAND UP: Orynina priča iz Novog Marofa samo je jedna u nizu iskustava tisuća Ukrajinaca koji se integriraju u naš obrazovni sustav. I u zagrebačkoj Osnovnoj školi Miroslava Krleže – osmero učenika svakodnevno se suočava s izazovima nenadanog preseljenja.
Kadar sata	IT TON školskog zvona
Kadar učenika i profesorice u učionici Krupni kadar Nine i Ivana Kadar Nine i Ivana koji pričaju	OFF: Nina Karbanova i Ivan Popov idu u osmi razred. Zajednička druženja i međusobna potpora pri učenju jezika, pružila im je osjećaj doma. Zadovoljni su životom ovdje, a jezik su brzo savladali.
POTPIS: Nina Karbanova, učenica	TON: Novinarka: Kako ti se sviđa život u Hrvatskoj? Nina: Tu je dobro. Novinarka: Kako ti je bilo učiti hrvatski jezik, je li bilo zahtjevno? Nina: To zapravo nije bilo teško zato što je baš sličan s ukrajinskim, ruskim, i tako dalje. Samo je razlika ta u ćirilici, a tu je latinica.

	<p>Novinarka: Kako si na početku komunicirala s učenicima i učiteljima?</p> <p>Nina: Na engleskom jeziku.</p> <p>Novinarka: I kako ti je u školi? Je li gradivo teže tu ili u Ukrajini?</p> <p>Nina: U Ukrajini je teže gradivo.</p>
Kadar Nine i Ivana	<p>OFF: Oboje se ističu svojim hobijima. Ivan je zadivio druge svojim nogometnim vještinama, dok se Nina bavi crtanjem.</p>
<p>POTPIS: Ivan Popov, učenik</p>	<p>TON:</p> <p>Novinarka: Je li ti teško palo kad si morao doći u Hrvatsku?</p> <p>Ivan: Ma da.</p> <p>Novinarka: Što ti je nedostajalo? Dom, prijatelji?</p> <p>Ivan: Dom, prijatelji i baka.</p> <p>Novinarka: Je li bilo teško naučiti hrvatski jezik?</p> <p>Ivan: Da. Sad ga znam dobro.</p> <p>Novinarka: Kako komuniciraš s prijateljima sada? Sve na hrvatskom?</p> <p>Ivan: Da, sve na hrvatskom.</p> <p>Novinarka: A na početku kako ste komunicirali?</p> <p>Ivan: Nismo pričali, ne znam ni engleski.</p>
Kadar učenika za stolom	IT TON učenici igraju igru
Učenici se druže za vrijeme odmora	<p>OFF:</p> <p>U integraciji ukrajinske djece važnu ulogu preuzeli su i njihovi vršnjaci. 8. b razred pokazao je empatiju i pružio podršku Nini i Ivanu.</p>
<p>POTPIS: Gabriela Gredičak, učenica</p>	<p>TON:</p> <p>Nju sam upoznala, meni je cura iskreno draga, Nina. I Ivan ima te svoje sposobnosti s tim nogometom, što sam ja iskreno bila zadivljena kad sam ga vidjela na igralištu i mislim da svako dijete ima apsolutno pravo da bude tu i da ima svoje neke prednosti i da može to pokazati.</p>
Učenici u učionici	IT TON učenici u učionici
<p>POTPIS: Lucija Jurag, učenica</p>	<p>Novinarka: Je li bilo zahtjevno sporazumijevati se s njima?</p> <p>Lucija: Pa isprva je, jer Ivan nije znao engleski, dok Nina je znala tako da smo nekako morali koristiti prevoditelj pod satom i pomagati im oko nekih stvari jer su</p>

	neka pravila u školovanju drugačija kod nas i kod njih.
Kadar knjižničarke koja priča s novinarkom Kadar knjiga u školskoj knjižnici	OFF: Puno truda uložili su i zaposlenici škole. Svakom se ukrajinskom učeniku trebalo posebno posvetiti, uzeti u obzir kulturne i jezične razlike.

6 Rasprava i zaključak

Cilj dokumentarne reportaže bio je prikazati kako je tekao proces prilagodbe i integracije ukrajinskih učenika u hrvatski obrazovni sustav. Bitno je bilo dočarati kako su se ukrajinski učenici sporazumijevali s odgojno-obrazovnim djelatnicima i vršnjacima unatoč jezičnoj barijeri koja je bila najveća prepreka prilikom njihovog dolaska u Hrvatsku. Dokumentarna reportaža pokazuje, sukladno našim početnim pretpostavkama, brzu prilagodbu na novi jezik, kulturu i okolinu. Bila sam zadužena za produkcijski dio dokumentarne reportaže. Iako se u početku nije činilo kako će ova tema biti zahtjevna za snimanje, bilo je potpuno drugačije. Prvi su se problemi pojavili u preprodukciji, odnosno pripremi za snimanje. Za početak, prvi termin snimanja bio je otkazan zbog problema u komunikaciji s majkom ukrajinske učenice. Zatim, ravnatelj Osnovne škole Novi Marof nije dopustio snimanje u školi pa se snimanje moralo premjestiti na drugu lokaciju. Srećom majka ukrajinske učenice predložila je kulturni centar u Novom Marofu. Također, osmišljene situacije i sekvence morale su mijenjati s obzirom na promjenu lokacije. Kulturni centar nije bio vizualno atraktivan pa je u trenutku snimanja trebalo osmisliti na koji način predstaviti ukrajinsku učenicu te ju uklopiti u temu integracije u hrvatski obrazovni sustav. Drugo snimanje odlučili smo imati u jednoj od zagrebačkih osnovnih škola, međutim i ovdje smo naišli na prepreku jer mnoge škole nisu bile zainteresirane za snimanje. Međutim, nakon što se je pedagog Osnovne škole Miroslava Krležje dopustio snimanje dvoje ukrajinskih učenika osmog razreda, pojavio se novi problem. Veliki broj učenika nije bio zainteresiran sudjelovati u dokumentarnoj reportaži, stoga je razredno odjeljenje bilo poluprazno. U tom je trenutku bilo potrebno osmisliti na koji način prikazati interakciju ukrajinskih učenika sa svojim vršnjacima, a da pritom razred ne djeluje prazno. Najviše prepreka zadavali su nam sugovornici, ali bez obzira na sve promjene s kojima smo se suočili glavna tema ostala je nepromijenjena. Postprodukcijski dio rada više je puta bio mijenjan. Neki od sugovornika nisu se uklopili u reportažu, dok su neki bili izrazito loše snimljeni pa sirovina nije bila iskoristiva. Smatram da je ovo rad na kojem sam snimateljski najviše naučila, ali i napravila najviše pogrešaka. Mišljenja sam kako je produkcijski dio rada mogao i trebao biti puno bolji, ali da se na kraju dobar dio toga popravio u montažnom procesu te da je poanta priče

ostala jasna. Snimanje ovakvih i srodnih tema iziskuje jako puno strpljenja i prilagodbe na promjene koje će se sigurno događati što zbog sugovornika, što zbog promjena lokacija. Ustanovila sam da nikad u potpunosti ne znaš što te čeka kad dođeš na teren i da trebaš svaku situaciju preokrenuti u svoju korist kako bi fokus priče ostao netaknut i nepromijenjen.

7 Popis literature i izvori

Badalić, Sonja (2022) Dvadesetak ukrajinskih školaraca sjelo u đurđevačke klupe, Domišljanović: Jezična barijera velik je problem, država mora naći rješenje, ne možemo sami improvizirati. *epodravina.hr* 06. travnja <https://epodravina.hr/dvadesetak-ukrajinskih-skolaraca-sjelo-u-durdevacke-klupe-domisljanovic-jezicna-barijera-velik-je-problem-drzava-mora-naci-rjesenje-ne-mozemo-sami-improvizirati/> (Pristupljeno 04. rujna 2024.)

Dnevnik. hr (2023) Kako žive Ukrajinci u Lici <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/provjerenokako-zive-ukrajinci-u-lici---776543.html> (Pristupljeno 04. rujna 2024.)

Hina (2022) Tisuću ukrajinske djece u hrvatskim školama svladava i najveću zapreku – jezik. *glasistre.hr* 17. travnja <https://www.glasistre.hr/hrvatska/tisucu-ukrajinske-djece-u-hrvatskim-skolama-svladava-i-najvecu-zapreku-jezik-790903> (Pristupljeno 04. rujna 2024.)

Mzom.gov.hr (2022) Uključivanje djece, raseljenih osoba iz Ukrajine u rani I predškolski odgoj – obavijest. <https://mzom.gov.hr/vijesti/4839> (Pristupljeno 04. rujna 2024.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja i Agencija za odgoj i obrazovanje (2022) Smjernice, upute, preporuke i prijedlozi aktivnosti učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima za inkluziju ranjive skupine učenika izbjeglica. <https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izbjeglice/Smjernice-upute-preporuke-prijedlozi-aktivnosti-osnovnim-srednjim-skolama-za-inkluziju-ranjive-skupine-ucenika-izbjeglica.pdf>

Filmski leksikon (2003), mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža <https://film.lzmk.hr/clanak/dokumentarni-film> (Pristupljeno 29. kolovoza 2024)

Hrvatska enciklopedija (2013), mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža <https://www.enciklopedija.hr/clanak/reportaza> (Pristupljeno 29. kolovoza 2024.)

Pejić, Iskra i Kožić Komar, Vanja (2022) *Škole zajedništva – priručnik za integraciju učenika i učenica iz Ukrajine u osnovne škole* Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.

Peterlić, Ante (2001) *Osnove teorije filma*, Zagreb

Senjanović, Taddea (2022) Gotovo 2.000 Ukrajinaca školuje se u RH, jezična barijera glavni je problem! Ravnateljica Štefanić poručila: 'Oni su oplemenili našu školu'. *direktno.hr* 27. prosinca <https://direktno.hr/domovina/gotovo-2000-ukrajinaca-skoluje-se-u-rh-jezicna-barijera-glavni-je-problem-ravnateljica-stefanic-porucila-oni-su-oplemenili-nasu-skolu-300287/> (Pristupljeno, 04. rujna 2024.)

8 Prilozi

PRILOG 1

TREATMENT – SNIMANJE 1

Autori, podjela zadataka unutar grupe:

Snimateljica: Tamara Cvitkušić

Novinarka: Dora Jamnik

1. NASLOV PRILOGA: Život ukrajinske obitelji u Hrvatskoj

2. FOKUS – srž priloga izložena u JEDNU ILI NAJVIŠE DVIJE rečenice:

Oryna Svorina je tijekom rata u Ukrajini sa svojom obitelji doselila u Hrvatsku.

Dolaskom u novu zemlju mora se prilagođavati novom jeziku, kulturi i drugačijem obrazovnom sustavu.

GLAVNE TEZE PRILOGA (5-7 TEZA) - SAŽETAK PRIČE

- Obitelj Svorina jedna je od rijetkih ukrajinskih obitelji u Novom

Marofu, dok veći broj Ukrajinaca stanuje u Varaždinskim Toplicama, posebice u njihovom prihvatnom centru

- Početkom rata Grad Novi Marof uputio je poziv građanima za pružanje smještaja i organizirao prikupljanje humanitarne materijalne pomoći za izbjeglice iz Ukrajine

- Yulia je grad Herson napustila s mužem, kćeri i sinom te muževim roditeljima, dok njezina sestra stanuje u Zagrebu

- kći Oryna pohađa sedmi razred Osnovne škole Novi Marof, a tijekom nastave joj kao djetetu s teškoćama u razvoju pomaže asistentica

Lucija

- Sin ima 5 godina i pohađa dječji vrtić

- Yulia nije zaposlena, već ima status majke njegovateljice

- Njezinoj obitelji istarska udruga Naš san – njihov osmijeh omogućila je

besplatno ljetovanje u Puli

3. LIKOVI I SUGOVORNICI

Asistentica Lucija – objasniti će uspješnost integracije Orine iz njezine perspektive, nailazi li na poteškoće pri asistiranju zbog jezične barijere

Oryna – reći će nam više o prilagodbi na hrvatski obrazovni sustav i slaganje s drugim učenicima

Yulia – objasniti će proces prilagodbe na novi sustav i nadilaženje jezične barijere

4. SEKVENCE I SITUACIJE (što će biti vizualna kvaliteta priloga – nabrojite SEKVENCE koje namjeravate snimati)

Kadrovi Grada Novog Marofa – total grada, polutotal zgrada

Kulturni centar Ivan Rabuzin – total kulturnog centra, polutotal centra iznutra, detalj centra iznutra, krupni plan i detalj Yulie koja gleda obiteljske fotografije, detalji Yuliinih fotografija, blizu plan asistentice Lucije i Orine, krupni plan Orine, detalj Orine koja rješava zadatak za školu

5. ORGANIZACIJA SNIMANJA (snimate li na mjestima gdje su potrebna posebna odobrenja i najave snimanja)

Yuliu i kćer ćemo snimiti u Kulturnom centru Ivan Rabuzin, s obzirom na to da ne stanuju u kući u njihovom vlasništvu.

PITANJA

Za asistenticu

- Kako je izgledao početak rada s Orynom, odnosno što biste naveli kao najveće prepreke kod asistiranja?
- Što se promijenilo nabolje otkad pomažete Oryni?
- Iz Vaše perspektive, kako napreduje integracija Oryne?

Za Orynu

- Kako ti se sviđa život u Hrvatskoj?
- Je li bilo teško prilagoditi se novoj kulturi i obrazovnom sustavu?
- Kako napreduje učenje hrvatskog jezika?

Za Yuliu

- Kakva je bila situacija u Hersonu kad ste odlazili?

- Kako ste našli smještaj upravo u Novom Marofu?
- Na kakve ste prepreke nailazili na početku boravka u Hrvatskoj?
- Kako su djeca podnijela odlazak iz Ukrajine?
- Spomenuli ste istarsku udrugu koja Vam je omogućila besplatno ljetovanje. Jeste li dobivali pomoć iz još nekih izvora?

PRILOG 2 TREATMENT – SNIMANJE 2

SLOŽENI PRILOG – PRIPREMA SNIMANJA

Autori, podjela zadataka unutar grupe:

Snimateljica: Tamara Cvitkušić

Novinarka: Dora Jamnik

1. NASLOV PRILOGA: Integracija ukrajinskih učenika u hrvatski obrazovni sustav (dio s učenicima iz Osnovne škole Miroslava Krleže)
2. FOKUS – srž priloga izložena u JEDNU ILI NAJVIŠE DVIJE rečenice:
Ivan Popov i Nina Karbanova ukrajinski su učenici osmog razreda čije je osnovnoškolsko obrazovanje obilježeno odlaskom u drugu zemlju i prilagodbom na novi sustav. Zbog jezične barijere i pomalo drukčijeg načina školovanja, strani učenici zajedno sa svojim učiteljima i vršnjacima ulažu napore u što bolju integraciju.
3. GLAVNE TEZE PRILOGA (5-7 TEZA) - **SAŽETAK PRIČE**
  - Ivan i Nina oboje su došli u Hrvatsku netom nakon završetka rata
  - Oba učenika pohađaju 8. b razred Osnovne škole Miroslava Krleže u Zagrebu
  - Osnovnu školu Miroslava Krleže sveukupno pohađa osam ukrajinskih učenika, koje osoblje škole želi što bolje integrirati, putem poruka podrške, inicijativa i sudjelovanja roditelja u školskim događajima
  - Svi strani učenici moraju pohađati 70 sati pripremne nastave hrvatskog jezika prije nego što budu ocjenjivani
  - Na početku boravka učenika u Hrvatskoj, učitelji su se služili aplikacijom za direktno prevođenje, ali i hrvatskim jezikom s obzirom na to da su djeca lako nadišla jezičnu barijeru

- Strani učenici obrađuju istu razinu kao i ostatak razreda, no učitelji ponekad prevode nastavne materijale

4. LIKOVI I SUGOVORNICI

Ivan Popov i Nina Karbanova – objasniti će nam svoj proces prilagodbe u hrvatskom obrazovnom sustavu, komunikaciju s učiteljima i vršnjacima te iskustvo života u Hrvatskoj

hrvatski učenici iz njihovog razreda – predstaviti će komunikaciju sa stranim učenicima iz svoje perspektive te svoje doživljaje pri dolasku učitelji Ivana i Nine te pedagog – razjasniti će početak rada sa stranim učenicima i načine kojima se želi povećati njihova integracija

5. SEKVENCE I SITUACIJE (što će biti vizualna kvaliteta priloga – nabrojite SEKVENCE koje namjeravate snimati)

Kadrovi škole – total škole izvana, sekvenca ulaska u školu (srednji plan hoda prema školi, detalj ruke na vratima, blizu plan otvaranja vrata i ulaska u školu), polutotal škole iznutra (hodnik, hol), polutotal učionice, srednji planovi djece, blizu plan djece koja sjede za stolovima u učionici, detalji učenika koji pišu u bilježnicu, krupni planovi djece koji se družu ili rade zadatak, srednji plan učiteljice, detalj učiteljice koja piše po ploči ili predaje, blizu planovi ukrajinskih učenika Ivana i Nine, krupni planovi Ivana i Nine, detalji ukrajinskih učenika

6. ORGANIZACIJA SNIMANJA (snimate li na mjestima gdje su potrebna posebna odobrenja i najave snimanja)

Učenike snimamo u Osnovnoj školi Miroslava Krležu, za što smo dobile dopuštenje.

PITANJA

Za Ninu i Ivana

Zašto ste došli upravo u Hrvatsku?

Kako vam se sviđa život u Hrvatskoj?

Što vam je najteže palo pri dolasku u Hrvatsku (promjena sredine, napuštanje prijatelja, učenje jezika...)

Kako ste komunicirali s učiteljima i drugim učenicima na početku?

Koja je razlika između ukrajinskog i hrvatskog obrazovnog sustava?

Za druge učenike u razredu

Kako ste doživjeli dolazak stranih učenika u razredu?

Na koji ste način komunicirali s Ninom i Ivanom na početku?

Za učitelje i pedagoga

Opišite početak rada s Ninom i Ivanom.

Na koje sve načine integrirate ukrajinske učenike?

Kakvim se materijalima i metodama koristite da biste olakšali učenje gradiva ukrajinskim učenicima?

Što se promijenilo u radu s ukrajinskim učenicima u odnosu na početak?

PRILOG 3

TRANSKRIPT INTERVJUA I SHOT LISTA – SNIMANJE 1 I 2

Integracija ukrajinskih učenika – shot lista

Snimanje 1 – Yulia i Oryna u Novom Marofu

0001: polutotal natpisa Novi Marof, spaljena slika, neiskoristivo

0002: total natpisa Novi Marof, malo bolja slika, možda iskoristivo

0003: polutotal Kulturnog centra Ivan Rabuzin

0004: polutotal Kulturnog centra

0005: Total ceste i učenika koji hodaju

0006: total Osnovne škole Novi Marof

0007: total Osnovne škole Novi Marof

0008: polutotal škole i učenici koji hodaju prema školi

0009: polutotal škole i učenika

0010: polutotal škole i naziva škole

0011: zoom na natpis škole iznad ulaza

0012: kadar kipa ispred škole, akademik Ivo Tomašec

0013: kadar kipa ispred škole

0014: polutotal ulaza škole, ali iz drugog kuta

0015: total ulice i kuća

0016: total ulice, prolazi automobil

0017: kadar znaka Varaždin-Zagreb

0018: bliži kadar znaka Varaždin-Zagreb, automobili prolaze

0019: polutotal natpisa Kulturnog centra i stepenica koje vode do ulaza u centar

0020: bliži kadar natpisa Kulturni centar, ispred kafića

0021: ponovno kadar natpisa ispred kafića, dosta spaljeno

0022: blizu kadar Yulie koja sjedi za stolom u kafiću i smije se, Dora se rukuje s voditeljicom Kulturnog centra ispred kamere, voditeljica kasnije ulazi u kadar; može se možda iskoristiti jedan dio

0023 (TON):

Novinarka: Kako se osjećate u Hrvatskoj?

Yulia: Za sad dobro, lakše... Tu nas dobri ljudi okružuju i razumiju nas. Hrvatska je lijepa zemlja... nerazumljivo, previše glasno u pozadini zbog ljudi u kafiću, neiskoristivo

0024: ton pretih, neiskoristivo

Yulia: Iz grada Hersona sam 22. ožujka 2022. godine prevozila djecu. Stanje je bilo strašno loše zato što trgovine, liječničke ustanove i ljekarne nisu radile.

0025: ton pretiho neiskoristivo

0026 (TON):

Novinarka: Kako se osjećate u Hrvatskoj?

Yulia: Mi se osjećamo jako krasno, lijepo i naši _____ su dobri ljudi. Hrvatska je jako lijepa zemlja za sve ljude.

0027:

Novinarka: Kakva je bila situacija u Hersonu kad ste odlazili?

Yulia: Iz grada Hersona sam 19. ožujka 2022. Godine prevozila djecu. Situacija je bila jako loša zato što trgovine i liječničke ustanove i ljekarne nisu radile. Imali smo svaki dan policijski sat koji je trajao od 15 sati do 7 sati ujutro svaki dan i nisu mogli otići iz svoje zgrade i svojih stanova. U gradu je bilo jako strašno, jako teško. I na sadašnji dan to još traje.

0028:

Novinarka: Kako ste našli smještaj u Novom Marofu?

Yulia: Na početku nam je jako puno pomogla Ivana, jedna Hrvatica koju sam upoznala na stranici Facebooka u grupi za Ukrajinke. Prvog mjeseca boravka moj muž ne bi mogao raditi da nije bilo Ivane. Pomogla mu je pronaći posao u Čakovcu te doznala za smještaj u selu Ključ blizu malog, mirnog i tihog grada Novi Marof.

0029: Krupni kadar Yulije

0030: Krupni kadar Yulije dok pije vodu, kasnije zoom out

0031: kadar Yulijinih stvari na stolcu

0032: Detalj Yulijinih papira i naočala na stolu

0033: Kadar blizu Yulija stoji

0034: Dora u kadru, Yulija kadar blizu stoji i čita papire – neiskoristivo

0035: Yulija kadar blizu, stoji pa ide sjesti

0036: Yulija kadar blizu, čita s papira – malo odsječeno

0037: Yulija kadar blizu, čita s papira

0038: Yulija kadar blizu, čita s papira

0039: Detalj Yulijinih papira i naočala na stolu

0040: Yulija kadar blizu, sjedi na stolcu i čita papire

0041: Yulija kadar blizu, sjedi na stolcu i čita papire

0042: Detalj Yulijinih papira i naočala na stolu

0043: Yulija, krupni kadar lica

0044: Blizu kadar Yulije, gleda u stranu

0045: Yulija sjedi na klupi – spaljen kadar

0046: Yulija na klupi – spaljen kadar

0047: Blizu kadar Yulije na klupi

0048: Detalj Yulijinih ruku

0049: krupni plan Yulije

0051: blizu kadar, Yulija sjedi na klupi lista fotografije

0053: blizu kadar, Yulija sjedi na klupi – prekratko

0054: blizu kadar, Yulija sjedi na klupi – prekratko

0055: Dora postavlja pitanje, ali Yulija čita s papira pa kaže stop

0056: Ništa

0058: Ništa

0059: Ništa

0060: Kadar s leđa, Yulija Dori pokazuje fotografije –

IT TON: Išli prema Novi Marof i došli pogledati na jedan sat. Jako lijep grad, krasni, to je super bilo. To je moj tata.

0061: Yulija pokazuje fotografije, krupni kadar fotografija, Dora i Yulija pričaju što je na fotografijama, Dora lista fotografije, zoom in krupni kadar na fotografije –

IT TON: S invaliditetom, moj sin koji ima pet godina, moj muž, ja sam. To je moja sestra koja je u Zagrebu, njezina djeca, moja majka. To su moji roditelji, majka i tata. Tata u mirovini, ima 66 godina, majka 58. To je to.

Novinarka: U kojem ste baš gradu ljetovali?

Oryna: Također s nama u Puli.

Novinarka: U Puli.

Oryna: To nije sad, ovo je u Opatiji također.

Novinarka: Jako lijepo.

Oryna: Da, to su sve slike iz Opatije.

Novinarka: Koliko dana ste bili?

Oryna: Jedan tjedan.

Novinarka: Predivna bila kućica i imala bazen. To za nas jako...Raj na zemlji

0062: Blizu kadar, Dora i Yulia sjede na klupi – malo spaljeno

0063: krupni kadar Yulie, pogleda u kameru

0064: Yulia pokazuje fotografije uništenog stana na mobitelu

IT TON: Koji mi smo dobili, kupili 4 godine prije početka rata. To je radio sve moj muž svojim rukama i to sad sve pokvareno. To je naš hodnik, to su naša vrata. To je za djecu zatvoreno bilo, muž također sam sve radio. Nažalost za nas, ovo naš stan i sad on tako izgleda. Vrlo nam je žao.

0065: Yulia pokazuje fotografije uništenog stana na mobitelu – prekratko

0066: Yulia pokazuje fotografije uništenog stana na mobitelu

IT TON: Napravio sve, remontirao zidove. Tako sve izgleda sad.

0067: Dora i Yulia pričaju – spaljen kadar

0068: Dora i Yulia pričaju o Yuliinom poslu

0069: Yulia na mobitelu pokazuje svoj posao s buketima

IT TON: To je buket, suncokret. Od manga sušenog i šljive sušene. To je za muškarca poklon, to je za djecu koja ja imala devet godine. Ruže i makarone, slatkiše... To ja sam također

0070: Ništa – spaljeno

0071: Ništa

0072: Dora hoda, ništa – spaljeno

0073: Dora i Yulia hodaju po stepenicama

0074: Detalj nogu po stepenicama – spaljeno

0075: blizu kadar Dora i Yulia hodaju po stepenicama – spaljeno

0076: krupni kadar Yulie – spaljeno

0077: blizu kadar Yulie – spaljeno

0078: Izjava Yulie, priča o stanu, ali spaljeno

0079: Yulia na mobitelu pokazuje razrušeni stan

IT TON: Tako izgleda naš stan na sadašnji dan. To su vrata u naš stan, to je sve bilo napravljeno od ruku mojih muža. To su stepenice, to je hodnik, to su vrata koja su na ulazu stajala. To je naš stan nažalost. To nisam ja. To je naš dnevni boravak, to je sve napravio moj muž svojim rukama. Svaki zid, svaku sobu. To je soba za djecu, ovo je prozor. Vi sami gledate kako to izgleda.

0080: detalj fotografije na mobitelu, razrušen stan

0081 (TON): Yulia se zahvaljuje svima koji su joj pomogli – spaljeno neiskoristivo, Tamara kašlje u pozadini

0082 (TON): Yulia priča tko joj je sve pomogao – spaljeno neiskoristivo

0083: blizu kadar Oryine i asistentice dok sjede za klupom

0084: krupni kadar Oryine

0085: krupni kadar asistentice i Oryne

0086: krupni kadar oryne čita zadatak, pogled u kameru

0087: blizu kadar Oryne i asistentice, rješavaju zadatak

0088: detalj Oryina rješava zadatak i briše gumicom

0089: kadar s leđa, Oryna rješava zadatak, asistentica joj pomaže

0090: kadar s leđa, Oryna rješava zadatak, asistentica joj pomaže

0091: kadar blizu, asistentica objašnjava Oryini zadatak

0092: krupni kadar Oryna rješava zadatak

0093: blizu kadar Oryna rješava zadatak

0094: krupni kadar Oryne

0095: krupni kadar Oryne – neiskoristivo

0096: krupni kadar Oryne

0097: kadar blizu asistentice i Oryne kako rješavaju zadatak

0098 (TON):

Novinarka: Na kakve ste poteškoće nailazili na početku rada s Orynom?

Lucija Beštek (asistentica u nastavi): Pa evo ovak. Bilo nam je na početku ja mislim dosta teško zato jer je ona ubačena ne znajući ne samo jezik, nego i pismo. Zapravo je pisala samo na ćirilici, malo je bila upoznata s latinicom pa smo imale dosta problema s učenjem slova. Sad je već puno lakše, naravno na početku kad je stavljena u razred sa svima koji pričaju hrvatski ona je kao izvanzemaljac vrlo vjerojatno se osjećala. Ali, sad je to već puno drugačije i puno lakše. To su zapravo bili najveći problemi. Jezik i pismo.

Novinarka: Spomenuli ste to da joj je lakše što se tiče jezika. Koje su još neke promjene koje su vidljive nakon godinu i pol rada s njom?

Lucija Beštek: Pa iskreno ja mislim da je ona jako puno napredovala. Imam osjećaj da je jako puno napredovala u školi, i u matematici čak. Znači, u onim nekim predmetima u kojima ne bi očekivali. Što se tiče jezika, razumije svaki predmet, može pratiti nastavu, pisati na satu, što je recimo prije bio veliki problem. Morala sam pisati većinu za nju jer je bila spora. Ja bih rekla čak, što se tiče edukacije, da je skoro u svemu napredovala nego prije. Kad je došla tu, razina njezine matematike tad i sad je puno na većoj razini.

Novinarka: A kakva je njezina komunikacija s ostalim učenicima u razredu?

Lucija Beštek: E ovak, Oryna je inače zatvoreniji tip osobe. Malo možda ima problema s tim da se otvori i to je bilo valjda teško pošto je bila ta jezična barijera, ali sad je ja mislim već puno bolje, jel da, puno lakše, da se već onak malo i razgovaraš s ostalim učenicima, curama u razredu i tak. A razred je inače jako intenzivan što je dobro za nju jer su svi jako komunikativni pa joj je prvo valjda bilo šok, ali sad je lakše zbog toga baš jer joj oni prilaze, ispituju i tako... Okružuju je, pa ne stigne baš pobjeći u svoj kutak do kraja. To ja mislim, evo to je moje mišljenje.

0099: krupni kadar Oryne

0100 (TON):

Novinarka: Kako ti se sviđa život u Hrvatskoj?

Oryna: Jako dobri ljudi i jako lijepa Hrvatska. Meni se sviđa i ljudi jako, jako dugo tu živim i našla sam svoje prijatelje.

Novinarka: A kako ti je u školi? Je li ti teško jer si strani učenik ili si se uspjela prilagoditi?

Oryna: Ja sam se prilagodila, meni je već lakše jer sam naučila hrvatski jezik. Živim tu dvije godine, našla sam prijatelje, meni je puno prijatelja u školi.

Novinarka: Znači, dobro se slažeš s drugim učenicima u razredu? Puno se družite?

Oryna: Da, da...

Novinarka: A kako ti je bilo napustiti Ukrajinu? Je li ti bilo teško?

Oryna: Bilo je jako teško (napustiti Ukrajinu) i plakala sam jer nemamo sad kuće, jer je pala bomba na našu kuću.

Novinarka: Ideš na plivanje i osvajaš puno nagrada. Reci nam kakvi su tvoji treninzi, jesi li ponosna na svoje nagrade?

Oryna: Da, jako sam ponosna na nagrade jer zadnje moje natjecanje je bilo u Rijeci. Ja sam dobila prvo i drugo mjesto, prvo mjesto je za leđno, a drugo mjesto je za kraul. Treniram godinu dana. Da, trenirala sam tri godine u Ukrajini.

0101 (TON):

Novinarka: Neki tvoji prijatelji ostali su u Ukrajini. Je li ti bilo teško odvojiti se od njih?

Oryna: Da, ostala mi je moja prijateljica, zove se Ženja. Živi sad u Odessi, u gradu Odessa. Ja želim k njoj, no ne mogu jer je rat u Ukrajini.

Novinarka: Je li ti lakše ovdje u školi ili u Ukrajini?

Oryna: Lakše je tu u školi, u Ukrajini je malo teško bilo. Tu je malo gradivo lakše, nego u Ukrajini.

0102 (IT TON):

Novinarka: Zbate se nekad posvađati malo ti i brat?

Oryna: Da, ujutro smo ovak ovak (oponaša tučnjavu) i to.

Novinarka: Ali pomirite se uvijek?

Oryna: Da.

Novinarka: To je bitno

0103 (IT TON): To su moje nagrade iz Rijeke. To je za drugo mjesto za kraul. Ovo je prvo mjesto za leđno. Ovo je medalja iz Zadra, a ovo je iz grada Rijeka.

0104 (IT TON):

Novinarka: Ovo je Zadar. Imaš možda još neke medalje doma?

Oryna: Ne, ostale su u Ukrajini.

Novinarka: U Ukrajini su ostale, šteta, šteta...

Novinarka: Kak si provela Božić? Kaj si dobila za Božić?

Oryna: Dobila sam šminku.

Novinarka: Kaj voliš šminkati? Oči, usta?

Oryna: Oči.

Novinarka: S kojom bojom?

Oryna: Crnom.

0105: Kadar medalja i diploma na stolu iz natjecanja plivanja

0106: Kadar medalja i diploma, ali iz drugog kuta

0107: Detalj medalja i diploma

0108: Oryna i Dora sjede za stolom i pričaju

- 0109: Kadar Oryninih ruku
- 0110: Kadar Oryninih ruku, a zatim blizu kadar Oryne za stolom koja priča s Dorom
- 0111: Krupni kadar Oryne
- 0112: Blizu kadar Oryne za stolom
- 0113: Blizu kadar Oryne i Dore za stolom, pričaju zajedno
- 0114: Oryna i Dora crtaju srce flomasterima, detalj crtanja, Oryna počinje bojati plavom bojom
- 0115: bliži kadar srca, Oryna boja plavom bojom
- 0116: radnja bojanja srca iz ptičje perspektive
- 0117: prekorameni kadar bojanja
- 0118: blizu kadar Oryne i Dore koje crtaju flomasterima
- 0119: blizu kadar Oryne koja boja srce, super IT TON flomastera na papiru
- 0120: Detalj crteža, Oryna završava s bojanjem i miče flomaster na stol
- 0121. Blizu kadar Oryne, gleda u kameru i drži crtež
- 0122: kadar natpisa kulturnog centra
- 0123: Total kulturnog centra, trese se
- 0124: polutotal kulturnog centra, malo se trese

Snimanje 2 – Ivan i Nina u Osnovnoj školi Miroslava Krleže

- 0001: kadar ulaza u školu, previše spaljeno – neiskoristivo
- 0002: kadar natpisa škole
- 0003: polutotal škole, nije spaljeno, bolji kadar nego prije
- 0004: kadar natpisa, bolje fokusirano nego prošli takav kadar
- 0005: Dora otvara vrata i ulazi u školu, srednji plan
- 0006: prekratno, neiskoristivo
- 0007: srednji plan Dore koja ulazi u školu
- 0008: detalj ruke na kvaki i otvaranje vrata
- 0009: ponovno detalj ruke, bolje fokusirano
- 0010: detalj ruke na kvaki i otvaranje vrata, najbolji do sad
- 0011: Dora ulazi u školu, kamera je sad unutra, blizu plan, ali Dora se smije na kraju, neiskoristivo

0012: prekratko

0013: Blizu plan Dore koja ulazi u školu i izlazi iz kadra

0014: kadar stepeništa u školi, IT TON zvona

0015: prekratko traje, neiskoristivo

0016: Kadar sata na zidu u školi

0017: kadar hodnika u školi, previše se trese, neskoristivo

0018: kadar ormarića u školi, ali nije dobro fokusirano

0019: kadar školskih plakata i crteža na panou u učionici

0020: malo bliži kadar plakata i crteža

0021: kadar učionice, profesorica je pred pločom i ispituje učenike

IT TON: Znači ona klasična pitanja. Što je književnost?

Učenici: Umjetnost riječi.

Nastaje žamor – dobar IT TON

0022: Snimanje razreda iz drugog kuta, bliže ploči

IT TON:

Profesorica: Što je tipično za liriku, za lirska djela? Koje su to osobine liričnosti?

Učenica: Za liriku je tipično...

0023: Blizu kadar učenika u razredu, iz profila

0024: Kadar učenika, Nina u prvom planu

0025: Kadar učenika

IT TON: učenica nešto mrmrlja vezano uz školsko gradivo

0026: Krupni kadar Nine koja gleda u klupu, lijepo izgleda

0027: kadar Ninih ruku

0028: Kadar Ninih ruku, okreće papir

0029: Blizu kadar Ivana koji gleda u papir na klupi

0030: Krupni kadar Ivana koji gleda u profesoricu i smije se na kraju, jako lijep kadar

IT TON:

Profesorica: Možda da Ivan ili Ninočka da napišu na ploči.

Učenici: Može

Ivan: Ne treba

0031: Blizu kadar Nine koja gleda u profesoricu i isto se smije na kraju

0032: Krupni kadar Nine, nasmije se, jako lijep kadar

0033: Nina piše po ploči riječi škola i učenik na ćirilici i ukrajinskom, na kraju zoom prema ploči, na početku neiskoristivo jer je Dora u kadru

0034: dalji kadar prema ploči, Nina se vraća u svoju klupu

0035: Krupni kadar Nine, gleda u daljinu, predivno, ali jako kratko

0036: Kadar Nininih očiju, jako lijepo

0037: Kadar učenika koji pričaju

0038: Kadar papira koji učenici koriste za učenje, učenice gledaju u njih

0039: ponovno kadar učenika

0040: Blizu kadar Ivana koji gleda u papir i okreće ga

0041: Kadar Ivanovih očiju

0042: Nina i Ivan igraju kamen, škare, papir; Ivan se ne vidi baš

0043: Igraju kamen, škare, papir

IT TON:

Ivan: A znam, ajde

Nina: Kamen, škare i papir

Učenici: Ajde više. Žamor

Ivan: A znam ja to.

Nakon toga žamor.

0044: Krupni kadar Nine, predivno

0045: Ninine oči

0046 (TON):

Novinarka: Bok Nina, otkud dolaziš?

Nina: Ja sam iz Ukrajine. Ja sam prije rata živjela u gradu Irpin, to je blizu Kijeva.

Novinarka: Kako ti se sviđa život u Hrvatskoj?

Nina: Tu je baš dobro, onak bolje neko u Ukrajini sad. Mislim, ne bi se htjela vratiti u Ukrajinu.

Novinarka: A kako ti je u školi?

Nina: Baš je zabavno.

0047 (TON):

Novinarka: Otkud dolaziš Nina?

Nina: Iz Ukrajine?

Novinarka: Iz kojeg grada?

Nina: Iz grada Irpin, to je blizu Kijeva.

Novinarka: Kad si došla u Hrvatsku?

Nina: Prije dvije godine.

Novinarka: I kako ti se sviđa život u Hrvatskoj?

Nina: Tu je dobro.

Novinarka: Kako ti je bilo učiti hrvatski jezik, je bi bilo zahtjevno?

Nina: To zapravo nije bilo teško zato što je baš sličan s ukrajinskim, ruskim, i tako dalje. Samo je razlika ta u ćirilici, a tu je latinica.

Novinarka: Kako si na početku komunicirala s učenicima i učiteljima?

Nina: Na engleskom jeziku.

Novinarka: I kako ti je u školi? Je li gradivo teže tu ili u Ukrajini?

Nina: U Ukrajini je teže gradivo.

Novinarka: Čime se baviš u slobodno vrijeme?

Nina: Ili crtam ili ništa ne radim. Samo na mobitelu nešto tipkam.

Novinarka: A koji ti je najdraži predmet u školi?

Nina: Ne znam, kemija.

Novinarka: Koju srednju školu planiraš upisati?

Nina: Neku gimnaziju.

Novinarka: Rekla je učiteljica da se baviš umjetnošću. Kakvi su to crteži?

Nina: Pa, obični crteži.

Novinarka: Ima li neki poseban motiv?

Nina: Ma ja sam htjela ići u ŠPUD, tako da znam samo crtati stolice.

Novinarka: Znači, pripremaš se za ŠPUD?

Nina: Ne, ne želim.

0048: Krupni kadar Ivana, priča nešto na ukrajinskom drugom učeniku

0049: Kadar Ivanovih očiju, možda se može iskoristiti, dosta se miče

0050 (TON):

Novinarka: Reci nam nešto o sebi.

Ivan: Ja sam Ivan i ja sam iz Ukrajine, iz Melitopolja. (na ukrajinskom)

Novinarka: Kako ti se sviđa život u Hrvatskoj?

Ivan: Pa dobro.

Novinarka: A kako ti se sviđa u školi, je li zahtjevno?

Ivan: Pa tako, tako.

Novinarka: Je li bilo teško naučiti hrvatski jezik?

Ivan: Da. Sad ga znam dobro.

Novinarka: A čime se baviš u slobodno vrijeme? Čuli smo da igraš nogomet.

Ivan: Da, u Sesvetama.

Novinarka: I planiraš možda upisati sportsku srednju školu?

Ivan: Ne znam još.

Novinarka: Koji ti je predmet najteži u školi?

Ivan: Matematika.

Novinarka: Je li ti teško palo kad si morao doći u Hrvatsku?

Ivan: Ma da.

Novinarka: Što ti je nedostajalo? Dom, prijatelji?

Ivan: Dom, prijatelji i baka.

Novinarka: I baka? Ona je ostala u Ukrajini?

Novinarka: Kako komuniciraš s prijateljima sada? Sve na hrvatskom?

Ivan: Da, sve na hrvatskom.

Novinarka: A na početku kako ste komunicirali?

Ivan: Nismo pričali, ne znam ni engleski.

Novinarka: A kako si pričao s učiteljima?

Ivan: Isto kao i s prijateljima.

0051 (TON):

Novinarka: Kako si doživjela dolazak ukrajinskih učenika u razred?

Gabrijela: Pa u isto to vrijeme sam i ja dolazila i meni su ti isto bili noviteti, novo, Zagreb i općenito. Gledala sam, ovo je jako dobra škola, bolja škola nego ona prethodna u kojoj sam bila. Gledala sam da što više skupim ljudi i što više se probam nekako sa svima realno jer sam tako učena. Uglavnom, nju sam upoznala i meni je ona bila na početku iskreno čudna, ali onda na kraju je bila apsolutno draga i normalna. I imala je te svoje neke, s crtanjem ovo ono, koji mi svi imamo neke hobije izvan škole. I jednostavno smo ju prihvatili svi kao razred i nemamo problema s nikim. – profesorica usred izjave prekinula, neiskoristivo

0052 (TON): neiskoristivo, profesorica priča nešto učenicima

0053: IT TON pljeska, kratko traje

0054 (TON):

Novinarka: Kako si doživjela dolazak ukrajinskih učenika u razred?

Gabriela: Pa u isto to vrijeme sam i ja došla u ovu školu i meni je to isto bilo nešto novo, novo iskustvo. Uglavnom, malo mi je bilo, čudno mi je bilo prvo iskustvo uopće se susretat s tim jer kod nas nije bilo prije tih mogućnosti, uopće nisu dolazili u prethodnoj školi u kojoj sam bila. Nekako smo se svi povezali, ja sa svoje strane sve gledam kao svoje jer jednostavno ovo je moj razred i ovo sam ja. Nju sam upoznala, meni je cura iskreno draga, Nina. I Ivan ima te svoje sposobnosti s tim nogometom, što sam ja iskreno bila zadivljena kad sam ga vidjela dolje na igralištu i mislim da svako dijete ima apsolutno pravo da bude tu i da ima svoje neke prednosti i da može to pokazati.

Novinarka: A kako ste se sporazumijevali na početku?

Gabriela: Pa, ja sam se sporazumijevala, pa bilo kako... Mi bi njima objašnjavali čak, i bila je jedna učenica čak iz Francuske, tako da nekako smo pokušavali ili preko prevoditelja ili preko profesora čak smo znali. Nekako bi se sporazumjeli, ali da eto...

0055: Kurpni kadar Ivana, prvo zoom na njega a onda se makne zoom i vide se dva učenika koji sjede u prvoj klupi

0056: prekratko, ne može se iskoristiti

0057:

Novinarka: Kako si doživjela dolazak ukrajinskih učenika?

Lucija Jurag: Pa dolazak učenika iz Ukrajine sam jako lijepo doživjela. Bilo mi ih je jako žao zbog razloga zbog kojih su došli ovdje, ali mislim da su se lijepo uklopili i da smo ih lijepo prihvatili.

Marija Amend: Meni je isto bilo super, čudno iskustvo, ali svi smo se lijepo sprijateljili.

Novinarka: Je li vam bilo zahtjevno s njima komunicirati?

Lucija Jurag: Pa isprve je, jer Ivan nije znao engleski, dok Nina je znala tako da smo nekako morali koristiti prevoditelj pod satom i pomagati ih oko nekih stvari jer su neka pravila u školovanju drugačija kod nas i kod njih.

Marija Amend: Pa da, bilo je malo teže zato što oni nisu znali riječi na hrvatskom, ali uspjeli smo kad su naučili.

Novinarka: Provodite li s njima slobodno vrijeme van škole?

Lucija Jurag: Pa ponekad da, kad imamo neki zajednički projekt, onda se isto poslije družimo.

0058: kadar dva učenika u prvoj klupi, nešto pričaju, kratko traje

0059 (TON):

Novinarka: Kako si doživio dolazak ukrajinskih učenika?

Petar Poljičak:

Petar: Malo mi je bilo žao otkud dolaze i zašto su ovdje. Na prvu se nismo baš dobro mogli sporazumijevati i onda nakon što je prošlo vrijeme smo svi više pričali što su oni učili hrvatski, pa smo mogli komunicirati s njima.

Novinarka: A provodite li vrijeme skupa nakon škole?

Petar Poljičak: Pa, ne baš.

Novinarka: A kakvo je bilo tvoje iskustvo?

Max Gavrilović: Moje iskustvo je bilo jako slično kao Petrovo, meni je isto bilo njih jako žao zbog te situacije, rata. Lijepo smo ih prihvatili.

Novinarka: A družite li se nakon škole?

Max Gavrilović: Pa znamo nekad igrati nogomet pod tjelesnim.

0060: nekoliko učenika zajedno sjedi za klupom u krugu i pričaju, dobar IT TON smijanja

0061: kadar učenika koji sjede zajedno, ali iz drugog kuta; jedna učenica govori Nini da idu skupa na kavu, smiju se svi skupa

0062: učenici zajedno pričaju i smiju se, zoom na Ivana koji se smješka i gleda druge učenike, a zatim zoom na Ninu

0063: kratko traje, neiskoristivo

0064: učenici igraju hokoš bokoš, malo prekratko traje – učenik počinje brojati jedan, dva, tri...

0065: detalji ruku koji igraju hokoš bokoš

IT TON: Hokoš bokoš prdne kokoš, pita baja koliko tebi sinko treba jaja? Sedam...

0066: igranje hokoš bokoša, ali iz šireg plana

0067: kadar plakata na panou

0068: kaadr natpisa ljubav na plakatu

0069: širi kadar dva panoa s plakatima

0070: kadar plakata 'Provodi vrijeme s ljudima koje voliš'

0071: bliži kadar istog plakata, ali vidi se samo natpis na vrhu

0072: plakat koji je crtala Nina posvećen mjesecu borbe protiv droge

0073: kadar Ninog imena na plakatu

0074 (TON):

Novinarka: Kako ste komunicirali s učenicima pri njihovom dolasku?

Igor Salopek (pedagog): Učenici iz Ukrajine počeli su pristizati u našu školu nedugo nakon početka rata. Upisom u naše upisno područje i uključivali smo ih u razrede u koje su oni trebali pripadati u svojim matičnim zemljama. Na početku smo komunicirali dosta otežano, na engleskom i nešto na ruskom jeziku, ali poslije pripreme nastave hrvatskog koju su završili gotovo redovno komuniciramo na hrvatskom jeziku.

Novinarka: Koristite li se nekim metodama i materijalima da njima prilagodite gradivo? Jeste li se njima koristili na početku?

Igor Salopek: Pojedine kolege učitelji su koristili materijale i prevoditelje kako bi preveli nastavni sadržaj učenicima iz Ukrajine. Velika stvar je u tome da su i učenici iz Ukrajine paralelno polagali ukrajinsku školu koja se održavala online, pa su onda mogli popratiti možda neke sadržaje i u jednoj i u drugoj školi, pa ih i usporediti.

Novinarka: Na koji način integrirate ukrajinske učenike u obrazovni sistem?

Igor Salopek: Učenici su uključeni u razrede gdje je bio manji broj učenika, ali i nekako gdje smo upoznali afinitet drugih učenika da bi mogli pružiti dobro i sigurno okruženje. Učenici su dolaskom u školu, im je u biti pružena potpora stručne službe kako bi se odgovorilo možda na njihove potrebe koje su imali. Nije bilo potrebe u uključanju nekakve vanjske institucije, to nismo imali. Ali smo ih popratili individualno, organizirao sam fokus grupu u sklopu vijeća učenika tako da smo učenike pitali kako se osjećaju i nedostaje li im nešto u školi, kakav je sadržaj i sve ostalo. Oni su izrazili zadovoljstvo i što mi je bilo izuzetno drago, potvrdili su da su se jako dobro uklopili što smo i mi sami osjetili.

Novinarka: A kako je tekla integracija Nine i Ivana?

Igor Salopek: Nina i Ivan su se jako lijepo uklopili u razred, 8. b je vrlo aktivan razred, komunikativan i koliko znam oni su komunicirali dosta na engleskom, koristili su neke aplikacije za prijevode, ali brzo su iskočile nekakve zajedničke karakteristike učenika, zajednički interesi kojima su oni prešli preko jezične barijere i počeli se družiti. Znam da Ivan trenira nogomet, Nina jako lijepo crta, pa je Nina uključena i u nekakve natjecanje koje je škola prijavila određene likovne radove na kojima je Nina sudjelovala. Konkretno je uključena i kod mene na nastavu građanskog odgoja i obrazovanja, gdje je aktivno sudjeluje svaki tjedan.

Novinarka: Kakva je razlika u komunikaciji s učenicima u odnosu na početak?

Igor Salopek: Pa učenici Ukrajinci su bili zatvoreniji na početku što je bilo i za očekivati, s obzirom na nagli prelazak koji su imali i odlazak iz svoje zemlje, ali su se vrlo brzo otvorili i bilo je zanimljivo da su formirali i svoje grupice pa su komunicirali na ukrajinskom. Tu su si davali i sami sebi podršku jedni drugima, a povremeni su i koristili ukrajinski da bi mogli komentirati neke teme, a da mi ostali to ne razumijemo. Bilo je zanimljivo gledati njihovu integraciju unutar naše škole, ali sve u svemu nije bilo nikakvih teškoća i jako su se lijepo uklopili.

0075: kadar ruku

0076: blizu kadar pedagoga koji sjedi za stolom i gleda u kompjuter

0077: kadar ruku, uzima slušalicu telefona

0078: kadar djeteta koji trči hodnikom škole, previše spaljeno

0079: kadar hodnika i ormarića, spaljeno

0080: kadar ruku knjižničarke

0081: neiskoristivo, prekratko

0082: krupni kadar knjižničarke

0083: kadar očiju

0085. kadar ruku, ali nije baš fokusirano

0086 (TON):

Knjižničarka: Kroz našu školu prošlo je 17 ukrajinskih učenika, sada ih trenutno imamo njih osam. Ostali su otišli bilo u srednju školu, njih dvoje su se vratili u Ukrajinu, a njih dvoje je također otišlo dalje u Ameriku, mislim New York, nebitno. Ja sam kao profesorica ruskog jezika i književnosti bila na razini naše škole zadužena za pripremnu nastavu hrvatskog jezika i imali smo satove dva puta tjedno u dvije grupe. Posebno učenici mlađe dobi, a posebno ovi stariji koji su od 11 do 13, 14 godina. Oni su se jako dobro u svemu tome snašli, brzo uče, razvili su velika prijateljstva s našim učenicima i mislim da su imali od nas veliku podršku. Jako su se dobro uklopili, a sati su bili vrlo zanimljivi, samim time što je ruski jedan slavenski jezik koji je vrlo sličan našem hrvatskom, pa su satovi zbog toga bili vrlo zanimljivi i smiješni jer su se smijali. Nešto što kod njih znači nešto možda čak i neprimjereno, kod nas je nešto vrlo književno i vrlo normalno i isto tako obrnuto. Tako da smo međusobno puno toga naučili, jako smo se lijepo zabavili i meni osobno fale sad ti sati jer nekako sam navikla da ih puna škola, pun hodnik. Oni su meni znali dolaziti za vrijeme ostalih sati, za vrijeme njemačkog na koji nisu išli, za vrijeme vjeronauka ili informatike. I onda svaki put idemo, idemo učiti jer njima je to bilo toliko fora, toliko zanimljivo da jednostavno čim mene vide i knjižnicu, njima je to bilo idemo sad mi učiti. Tako da je stvarno bilo toliko lijepo i doista mene je baš ispunilo. Jako mi se to sviđjelo, a ono što sam isto rekla, na razini škole su bili maksimalno uključeni, čak i u božićnu priredbu, u završnu priredbu na kraju same školske godine. Bilo da su nastupali, bilo da su plesali, pjevali, recitali. Zajedno su izrađivali panoe, tako da ja doista mislim da su se oni odlično uklopili, stvorili velika prijateljstva. Za neke učenike znam da se javljaju nekim našim, znači oni koji su otišli iz Hrvatske, i dalje su u kontaktu s određenim učenicima s kojima su bili u razredu tako da je to neki pokazatelj da im je bilo lijepo i da su to stvarno neke uspomene koje su stekli za to svoje kratko vrijeme bivanja kod nas u našoj školi. Mislim da to puno znači da sam ja znala njihov materinji jezik i na taj način im zapravo olakšala, a djeca sama po sebi mislim da su velika većina talenti, pogotovo kad krenu učiti strani jezik. To je lako njima, vrlo lako jer oni jako puno uče kroz igru, kroz razgovore s djecom. Ono što ponavljam, jako puno znači kad vi predajate neki jezik koji je nekom strani, kad vi razumijete njihov materinji, jer ona znate u čemu je štos. Kako to predočiti, te razlike, onda je njima tu puno lakše.

0087: kadar polica s knjigama

0088: kadar knjižničarka i Dore koje pričaju skupa

0089: polutotal knjižnica

0090: kadar knjiga na polici

0091: kadar knjiga na polici

0092: ponovno kadar knjiga, ali druge police su u pitanju

0093: blizu plan knjižničarke i Dore koje pričaju skupa

0094: kadar natpisa narodna književnost

0095: kadar cvijeta izrađenog od papira na panou

0096: ponovno kadar cvijeta

0097: kadar stepenica u školi

0098: kadar likovnih radova učenika

0099: bliži kadar crteža koji prikazuje školu

0100: kadar drugih crteža na panou, ali previše spaljeno

0101: kadar crteža šarenih karikatura, ali iz drugog kuta

0102: kadar učenika koji se spuštaju po stepenicama

0103: kadar učenika koji se spuštaju po stepenicama, ali kratko

0104: kadar učenika koji se spuštaju, snimljeno odostraga, jako lijep kadar

STAND UP: Orynina priča iz Novog Marofa samo je jedno u nizu iskustava tisuća ukrajinskih učenika koji se integriraju u naš obrazovni sustav. I u zagrebačkoj osnovnoj školi Miroslava Krležu – njih osmero suočava se s izazovima naglog preseljenja.

Summary

The war between Russia and Ukraine began in February 2022, forcing many Ukrainians to find new home and relocate to an entirely new environment, Croatia. Displaced across all parts of Croatia, each of them had to adapt to a new environment, culture, and language. We have chosen an audiovisual format that follows the educational adaptation of three Ukrainian students – Oryna, Nina, and Ivan who were forced to move to Croatia because of the war. The documentary format was chosen in order to present, through image and sound, the environment that these Ukrainian students had to adjust to. We decided to explore the difficulties they faced and how they integrated into the Croatian educational system. Through the perspective of the three main protagonists, the documentary showcases their experiences in Croatian primary schools, and through interviews with them, as well as with other interviewees such as parents and educational staff, we learned about the adaptation process. This thesis will focus on the production aspects of the documentary. It will describe the process of creating the documentary, from the initial idea, filming, to editing and the final product.

Keywords: documentary, Ukrainian refugees, primary school students, Croatian educational system, production process